

Par patēriņa cenām 2025. gada septembrī

Septembrī patēriņa cenu kāpums bija viens no mērenākajiem pēdējos gados

Septembrī patēriņa cenas pieauga, taču kāpums bija viens no mērenākajiem pēdējos gados, ko noteica vājāka sezonālā ietekme un zemāks spiediens no pārtikas un energoresursu cenām.

Saskaņā ar jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes publicētiem datiem 2025. gada septembrī, salīdzinot ar augustu, patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,2 %. Precēm tas pieauga par 0,3 %, bet pakalpojumiem saglabājās nemainīgs.

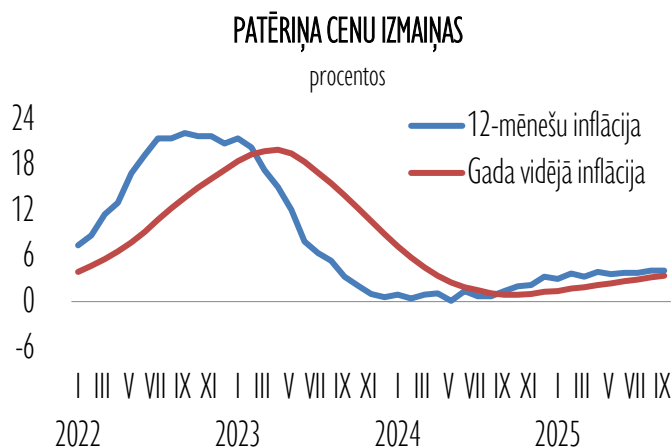
Septembris tradicionāli ir mēnesis, kad patēriņa cenas pieaug, galvenokārt apģērba un apavu cenu kāpuma dēļ, jo tirdzniecībā nonāk jaunās rudens–ziemas kolekcijas. Arī šogad bija vērojamas mēnesim raksturīgas cenu pārmaiņas, taču apģērba un apavu cenu kāpums bija neparasti mērens, liecinot par vājinātu sezonālo ietekmi. Papildus tam inflāciju ietekmēja degvielas cenu kritums, ko noteica naftas cenu dinamika pasaules tirgos, un lētākas mājokļa iekārtu un ikdienas uzturēšanas preces. Savukārt pakalpojumu sektorā cenu kāpums izglītībai, ar mājokli saistītiem pakalpojumiem un ambulatorajiem medicīnas pakalpojumiem tika līdzsvarots ar cenu kritumu pārvadājumu un izmitināšanas pakalpojumiem. Septembrim raksturīgais pārtikas cenu kritums šogad neizpaudās – cenas saglabājās gandrīz nemainīgas vietējo laikapstākļu un ierobežotā dārzena piedāvājuma dēļ, tādējādi pārtikas cenas būtiski neietekmēja kopējo inflāciju. Vienlaikus memorandā par pirmās nepieciešamības pārtikas preču cenu samazināšanu iekļautajām preču grupām cenas turpināja samazināties, liecinot, ka šī iniciatīva joprojām palīdz mazināt pārtikas inflācijas spiedienu.

Preču sektorā lielākā palielinošā ietekme septembrī bija apģērba un apavu cenu pieaugumam, tomēr tas bija lēnākais cenu pieaugums apģērbam un apaviem septembrī kopš 2000. gada. Mēneša laikā cenas apģērbam un apaviem pieauga par 3,2 %, kas kopējā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu ietekmēja par 0,2 procentpunktiem.

Nelielu cenu pieaugumu septembrī uzrādīja pārtika un bezalkoholiskie dzērieni, alkoholiskie dzērieni un tabaka, kā arī ar mājokli saistītie energoresursi, kas kopā kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Alkoholisko dzērienu un tabakas grupā kāpumu noteica neliels alkoholisko dzērienu cenu pieaugums, savukārt mājokļa grupā – elektroenerģijas sadārdzināšanās.

Pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem septembrī cenas pieauga par 0,1 %. Lielāko palielinošo ietekmi radīja cenu kāpums kafijai, māļputnu gaļai, žāvētai, sālītai vai kūpinātai gaļai un pienam, savukārt lielāko samazinošo ietekmi – cenu kritums sieram un biezpienam, kartupeļiem un svaigiem augļiem. Jāatzīmē, ka svaigiem dārzeņiem, kam iepriekš šajā mēnesī bieži bija vērojams cenu samazinājums, šogad cenas praktiski nemainījās.

Pārtikas produktu cenas pasaulē septembrī samazinājās – par 0,7 %, bet gada laikā, salīdzinot ar 2024. gada septembri, kāpums sasniedza 3,4 %. Cenu kritumu septembrī noteica graudaugu, piena produktu, cukura un augu eļļu cenu samazinājums, kas pārsniedza gaļas cenu kāpumu. Cukura cenas saruka līdz zemākajam līmenim kopš 2021. gada marta, pateicoties augstākai nekā gaidīts ražošanai Brazīlijā, kur pieauga gan cukurniedru pārstrāde, gan to izmantošana cukura ražošanai. Papildu spiedienu uz cenām radīja labas ražas prognozes Indijā un Taizemē, ko veicināja bagātīgi nokrišņi un paplašinātas sējas platības. Piena produktu cenas samazinājās trešo mēnesi pēc kārtas. Straujākais kritums bija sviestam, ko noteica sezonāls krējuma piedāvājuma pieaugums, samazinoties saldējuma pieprasījumam Ziemeļu puslodē, un augstākas ražošanas prognozes Jaunzēlandē, savukārt piena pulvera cenas saruka vājināta pieprasījuma dēļ. Siera cenas samazinājās tikai nedaudz – neliels kritums ES tirgū tika līdzsvarots ar augstāku pieprasījumu Okeānijā, kur ierobežots piedāvājums un

aktīvi Āzijas pircēji noturēja cenas. Augu eļļu cenas samazinājās, jo palmu un sojas eļļas cenu kritums pārsniedza saulespuķu un rapšu eļļas kāpumu. Palmu eļļas cenas nedaudz saruka, jo Malaizijā uzkrājumi sasniedza 20 mēnešu maksimumu, savukārt sojas eļļai cenas samazinājās piegāžu kāpuma dēļ Argentīnā, kur uz laiku tika atcelti eksporta nodokļi. Tīkmēr saulespuķu eļļas cenas kāpa ierobežotā piedāvājuma Melnās jūras reģionā, bet rapšu eļļai – piegāžu trūkuma Eiropā dēļ. Graudaugu cenas samazinājās piekto mēnesi pēc kārtas. Kviešu cenas saruka vājā pieprasījuma un bagātīgo ražu dēļ Krievijā, Eiropā un Ziemeļamerikā, savukārt kukurūzas cenas – gaidāmo labo ražu Brazīlijā un ASV ietekmē, savukārt Argentīnas graudu eksporta nodokļu pagaidu atcelšana vēl vairāk pazemināja cenas. Pretēji tam gaļas cenu indekss septembrī sasniedza jaunu rekordu. Pieaugumu noteica liellopu un aitu gaļas cenu kāpums, kamēr cūkgaļas un putnu gaļas cenas saglabājās gandrīz nemainīgas. Liellopu gaļas cenas sasniedza vēsturiski augstāko līmeni, ko veicināja spēcīgs pieprasījums ASV – ierobežotās vietējās piegādes un izdevīgā cenu starpība turpināja palielināt importu, īpaši no Austrālijas, kur cenas pieauga. Brazīlijā liellopu gaļas cenas kāpa stipra pasaules pieprasījuma dēļ, kas kompensēja tirgus piekļuves ierobežojumus ASV pēc tarifu palielināšanas. Savukārt aitu gaļas cenas pieauga ierobežotā piedāvājuma Okeānijā dēļ. Tīkmēr cūkgaļas cenas palika stabilas – pieprasījumu pēc Brazīlijas cūkgaļas citos tirgos līdzsvaroja mazāki Ķīnas iepirkumi, un ES tirgū jaunie Ķīnas tarifi būtisku ietekmi neradīja. Arī putnu gaļas cenas saglabājās noturīgas, lai gan atsevišķi importa ierobežojumi putnu gripas uzliesmojumu dēļ nedaudz ietekmēja tirdzniecību.

Lielākā samazinošā ietekme septembrī bija cenu kritumam degvielai – par 1,1 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,1 procentpunktu. Cenas līdzīgi samazinājās gan dīzeļdegvielai, gan benzīnam.

Naftas cenas septembrī praktiski nemainījās. *Brent* naftas vidējā mēneša cena, salīdzinot ar augustu, pieauga par aptuveni 0,6 %, taču mēneša beigās tā bija par 1,6 % zemāka nekā augusta izskaņā. Cenu dinamiku septembrī noteica pretēji faktori – ģeopolitiskie riski un bažas par piedāvājuma ierobežojumiem paaugstināja cenas, savukārt vājāks pieprasījums un pieaugošā ieguve tās bremzēja. Mēneša laikā *Brent* naftas cena svārstījās 66–70 ASV dolāru par barelu robežās. Mēneša sākumā cenas pieauga, atbalstot bažas par Krievijas piegāžu traucējumiem un pozitīviem datiem no Ķīnas, kas liecināja par ražošanas aktivitātes atjaunošanos. Tomēr pieaugumu ierobežoja gaidas par OPEC+ iespējamu ieguves palielinājumu un signāli par pārpalikuma riskiem tirgū. Mēneša vidū cenu spiedienu lejup radīja ASV krājumu pieaugums un vājināta degvielas pieprasījuma prognoze, savukārt septembra otrajā pusē naftas cenas daļēji atguvās, reaģējot uz atkārtotiem Ukrainas uzbrukumiem Krievijas enerģētikas infrastruktūrai un ASV krājumu samazināšanos, kas radīja bažas par piedāvājuma ierobežojumiem. Kopumā šie faktori līdzsvarojās, uzturot cenas relatīvi stabilas visa mēneša garumā.

Nozīmīga ietekme bija arī cenu kritumam ar mājokļa iekārtu un uzturēšanu saistītām precēm – par 1,5 %, kas kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,05 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kritumam tīrīšanas un kopšanas līdzekļiem.

Pakalpojumiem septembrī cenas kopumā nemainījās. Lielāko palielinošo ietekmi uz patēriņa cenām radīja augstākās izglītības pakalpojumu sadārdzināšanās, kas saistīta ar jaunā akadēmiskā gada sākumu un studiju maksas pieaugumu. Papildu ietekmi sniedza ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tarifu kāpums, kā arī ambulatoro medicīnas pakalpojumu sadārdzināšanās ārstu speciālistu un zobārstniecības segmentā. Savukārt vislielāko samazinošo ietekmi uz kopējo cenu līmeni atstāja pasažieru pārvadājumu cenu kritums. Cenas samazinājās gan aviopārvadājumos, gan pārvadājumos pa autoceļiem un jūru, bet visvairāk – aviopārvadājumos, sezonālā pieprasījuma mazināšanās dēļ. Tāpat izmitināšanas pakalpojumu cenas septembrī ievērojami saruka, atspoguļojot tūrisma sezonas noslēgumu un zemāku viesu aktivitāti naktsmītnēs, neskatoties uz septembra pirmajā pusē Rīgā notikušajām Eiropas čempionāta basketbolā spēlēm, kas tikai īslaicīgi veicināja viesnīcu noslogojumu galvaspilsētā.

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

08.10.2025.

2025. gada septembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, patēriņa cenas pieauga par 4,1 %. Gada vidējā inflācija bija 3,4 %.

Arī turpmāk cenu izmaiņas Latvijā būtiski ietekmēs globālās cenu svārstības un pasaules ekonomiskā attīstība, īpaši ģeopolitiskā situācija un tās ietekme uz energoresursu un pārtikas cenām. 2025. gadā kopumā vidējā gada inflācija sagaidāma 3,5-4 % robežās.